

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2



Суми
Сумський державний університет
2020

геометричній прогресії. З 7 випадків у 1990 році порушників збільшилося до 201 у 2019 році [5]. Стабільно, з кожним роком, кнопкодавців ставало більше, а це наголошує на тому, що тільки конкретні жорсткі міри покарання можуть вплинути на злочинців. Ми погоджуємося, з авторами нещодавно прийнятого закону щодо кримінальної відповідальності за неособисте голосування, та вважаємо, що саме кримінально-правові заходи здатні покращити процедуру прийняття доленосних для України законів.

Враховуючи вищеназвані критерії, ми прийшли до висновку, що ст. 364-2 Кримінального кодексу України відповідає принципам криміналізації діянь, адже є всі аргументи для того, щоб вважати неособисте голосування суспільно небезпечним та таким, що завдає істотної шкоди інтересам суспільства та держави. Те, що кнопкодавство є масовим та постійним явищем в стінах ВРУ, лише в котре доводить, що його криміналізація є невідворотною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рівень довіри до суспільних інститутів та електоральні орієнтації громадян України. Разумков центр. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/riven-doviry-do-suspilnykh-instytutiv-ta-elektoralni-orientatsii-gromadian-ukrainy-2> (дата звернення: 27.03.2020).
2. Моніторинг суспільного настрою українців (6-10 вересня 2019). Соціологічна група «Рейтинг». URL: http://ratinggroup.ua/ru/research/ukraine/monitoring_obschestvennyh_nastroeniy_ukraincev_6-10_sentyabrya_2019.html (дата звернення: 27.03.2020).
3. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 27.03.2020).
4. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 27.03.2020).
5. Громадський рух «Чесно». Політики. URL: https://www.chesno.org/politician/?n=&vrc_candidates=&election_type=&p=&districts=&vrc=8&faction=&st=&dep=&far=&abs=&uv=true&grechka (дата звернення: 27.03.2020).

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ: ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ

Кириченко В. С.

Студентка II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Бондаренко О. С.

к. ю. н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Фінансовий підйом сучасного суспільства нерозривно пов'язаний із протидією усіх можливих небезпек, тим більше, які поширюються в період реформування фінансової системи. Легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом, є для України актуальною зараз, тому що в сьогоdnішніх умовах становлення нашої держави здійснюється перебудовою економіки, разом із цим збільшується і чисельність коштів злочинного походження. Питання боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, отриманих злочинним шляхом, вважається питанням національної безпеки. Протидія легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, вимагає розуміння природи і чинників поширення цього суспільно небезпечного явища, а ще відповідного правового забезпечення, узгодженого з інтернаціональними стандартами.

Основними цілями даної роботи є розгляд проблем протидії легалізації доходів отриманих злочинним шляхом; визначення поняття легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Визначення «легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом» було введено в юридичну літературу України Кримінальним кодексом України (далі – КК України) в 2001 році.

Чинний Кримінальний кодекс України в ст. 209 під легалізацією (відмиванням) доходів, отриманих злочинним шляхом, визначає здійснення якої-небудь дії, пов'язаної з вчиненням економічної операції або ж угоди з активами, придбаними в результаті правопорушення, а ще дії, націлені на приховування нелегального походження цих активів, або їх володіння, права на ці активи, джерела їх походження, місцезнаходження, передача, зміна їх форми (трансформація), а ще придбання, володіння або ж впровадження активів, придбаних в результаті злочину [4].

Головним безпосереднім об'єктом цього злочину вважається порядок ведення господарської діяльності, а ще порядок реалізації цивільно-правових угод у частині особистого та іншого аналогічного застосування майна, не пов'язаного з господарською діяльністю, поставлений з метою протидіяти залученню «брудних» грошей в економіку.

Нормальне функціонування банківської системи вважається додатковим об'єктом легалізації коштів, пов'язаних з банківською сферою. Даний вид злочину відділяється від інших власною непередбачуваністю, затримкою, впровадженням значної кількості грошових операцій.

Згідно з положеннями ст. 209 КК України предметом злочину, передбаченого цією кримінально-правовою нормою, є кошти та інше майно, придбані в результаті вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передує легалізації (відмиванню) доходів.

Об'єктивна сторона злочину за ст. 209 КК України можна альтернативно висловити в одній з 4 форм:

1) вчинення фінансової операції з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів;

2) укладення угоди з такими коштами та майном;

3) вчинення дій, спрямованих на приховування чи маскуванню незаконного походження таких коштів або майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження і переміщення;

4) придбання, володіння або використання коштів або іншого майна, одержаних внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів.

Визначення даних суб'єкта злочину важливе, тому що, для початку, воно пов'язане з кримінальною відповідальністю злочинців, а по-друге, воно впливає на кримінально-правову кваліфікацію суспільно небезпечного діяння.

У статті 209 Кримінального кодексу України врахований загальний суб'єкт втілення даного злочину. Слід зазначити, що така особа може характеризуватися пристосуванням до підприємницької роботи, втім легалізація не є прерогативою лише тільки злочинців в рамках бізнес-структур. При визначенні переліку осіб, здатних нести відповідальність за дану статтю, слід виходити з того, що завдання закону про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) грошових коштів полягає, перш за все, в тому, щоб попередити всілякі наміри ввести в обіг грошові кошти, придбані незаконним шляхом, під виглядом легітимних (законно отриманих).

Суб'єктивна сторона даного злочину характеризується прямим умислом. Особа, яка фактично використовує майно, здобуте злочинним шляхом, у формах, вказаних у ст. 209, однак сумлінно помиляється щодо його походження, не несе відповідальність за цей злочин. Для кваліфікації дій за ст. 209 не вимагається чітка поінформованість про характер та певні умови вчинення предикатного злочину. Достатньо, щоб особа припускала, що майно здобуто злочинним шляхом. Не утворюють складу злочину, передбаченого ст. 209, дії щодо використання майна, здобутого злочинним шляхом, для продовження вчинення кримінально караних діянь (наприклад, для продовження зайняття підприємницькою діяльністю без державної реєстрації), адже вони не орієнтовані на надання законного вигляду цьому майну.

Зверніть увагу, що ст. 209 КК України враховує відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, і ст. 209-1 КК України встановлює

кримінальну відповідальність за умисне недотримання вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, або ж фінансуванню тероризму. За даний вид злочину є провідна санкція у вигляді позбавлення волі або ж штрафу в обсязі 3-х тис. неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або ж діяння, вчиненого за межами України, в разі, якщо воно визнане соціально незаконним діянням, що передувало легалізації прибутків, за Кримінальним законом країни, де воно було вчинене, і вважається злочином за Кримінальним кодексом України, в результаті якого доходи були нелегально отримані [4].

Головні засади протидії легалізації (відмивання) доходів були закладені лише Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) прибутків, одержаних злочинним шляхом» від 28 листопада 2002 року. Пізніше Указом Президента «Про заходи щодо розвитку системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму» від 7 липня 2003 року № 740 зумовив основні напрями становлення системи протидії відмиванню коштів в Україні.

Останні зміни щодо вдосконалення національного законодавства по боротьбі з легалізацією (відмиванням) доходів, отриманих злочинним шляхом, трапилися з прийняттям Закону України від 14 жовтня 2014 № 1702-VII «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення», який орієнтований на забезпечення виконання положень нових міжнародних стандартів у сфері протидії відмиванню коштів та боротьби з фінансуванням тероризму [3].

Втім, не звертаючи уваги на організаційні та практичні заходи, що вживаються в Україні для запобігання та протидії легалізації (відмиванню) прибутків, отриманих злочинним шляхом, і визнаючи абсолютне методологічне і практичне значення розробок щодо становлення і розвитку системи антилегалізаційної системи, ситуація опору легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, залишається важкою через ряд підстав. Як чинники, що сприяють легалізації злочинних доходів, можна визначити:

- політико-економічні, які опосередковано впливають на легалізацію злочинних доходів;
- соціально-правові, які впливають на сферу, в якій безпосередньо легалізуються злочинні доходи;
- морально-психологічні, що визначають відповідну злочинну поведінку.

З метою посилення боротьби і поліпшення системи запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму, потрібно

зробити єдиний комітет, в якому працюватимуть знавці всіляких профілів і напрямів – працівники оперативних підрозділів, слідчі, прокурори, економісти, ревізори, які введуть єдині стереотипи і підходи до всіх подій і координують роботу правоохоронних і регулюючих органів в даній галузі; правоохоронні органи зобов'язані зрушити власні цінності з показників продуктивності на справжні підсумки роботи.

Таким чином, узагальнюючи наукові погляди і правові основи, необхідно зазначити, що під поняттям легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, необхідно розуміти дії, які прямо чи опосередковано спрямовані на надання правомірності відносинам користування, володіння, розпорядження коштами, отриманими протиправним шляхом. Однією з обов'язкових ознак предмета «відмивання» є злочинне його походження.

У той самий час мета легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є критерієм, відповідно до якого цей злочин треба відмежовувати від схожих діянь, передбачених іншими нормами кримінального права.

У якості подальших досліджень нами буде здійснена спроба проаналізувати основні напрями подолання легалізації доходів в Україні, отриманих злочинним шляхом. Також дослідити взаємодію органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, визначення особливостей оперативно-розшукової, процесуальної діяльності, вивчення міжнародного досвіду боротьби із зазначеними видами злочинів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гуржій С. Г. Боротьба з відмиванням коштів: правовий, організаційний і практичний аспект. К.: Парламентське вид-во, 2005. 216 с.
2. Журавель В. Предикатний фактор у структурі елементів криміналістичної характеристики легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Вісник Академії правових наук України*. 2005. № 1. С. 182–189.
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення: Закон України від 14 жовтня 2014 № 1702-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>.
4. Кримінальний кодекс України. С.: ТОВ «ВВП НОТІС», 2019.